

ตำบลเสริมขวา

อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

สารบัญ

- 🔾 🍎 สภาพแวคล้อม
- **O**ความเป็นมา
- **0** ก้าวเคินค้วยความพอเพียง
- **6** กลไกการขับเคลื่อน
- **อดี** รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่
- 6) 🥲 แผนที่ความรู้
- 🕠 🍑 ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไคออกไซค์ที่ลคลง
- 📆 🌀 ภาคผนวก

นิยามความพอเพียงของตำบลเสริมขวา

"คนดี ป่าอุดม สมบูรณ์น้ำ งดงามประเพณี คืนชีวีให้แผ่นดิน อยู่กินอย่างพอเพียง"

■ พัฒนาการตำบล

CeDU-DCOU.A.W

ยุคการตั้งถิ่นฐาน "เสริมขวา"

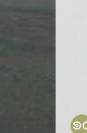
ชุมชนเสริมขวาเริ่มตั้งรกรากบริเวณที่ราบหน้า น้ำผึ้ง จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า *"บ้านแม่ผึ้ง"* ซึ่งแต่เดิมนั้น อยู่ในเขฅการปกครองของอำเภอเกาะคา ต่อมา เมื่อผู้คนอพยพเข้ามาอยู่ในเขฅคำบลเสริมขวามากขึ้น อาจมาจากที่ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุคมสมบูรณ์ ทำให้ภาครัฐต้องแยกส่วนหนึ่งของอำเภอเกาะคา ออกเป็นกิ่งอำเภอเสริมงาม และเมื่อประชากรมาก ขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับความห่างไกลจากตัวอำเภอ เกาะคา ทางจังหวัคจึงยกฐานะจากกิ่งอำเภอเสริมงาม เป็นอำเภอเสริมงาม แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๔๒ หมู่บ้าน จึงเป็นการเริ่มต้นของการ จัคสรรทรัพยากรแบบใหม่ๆ ทั้งจากภาครัฐและ เอกชน ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อ อำเภอเสริมงาม และส่งผลกระทบถึงตำบลเสริมขวา ค้วยเช่นกัน

W.f.. しよって- しよって

ยุคสัมปทานเหมืองแร่และผืนป่า

ค้วยความอุคมสมบูรณ์ของผืนป่าและภูเขา เต็มไปค้วยแร่ดีบุก ทำให้พ่อค้าและนักลงทุนเข้า มาขอสัมปทานป่าไม้ และระเบิคภูเขาทำเหมือง ทำให้เกิดการจ้างแรงงานในชุมชนจำนวนมาก และแม้จะมีประกาศยุติสัมปทานทั้งป่าไม้และ เหมืองแร่ไปแล้ว ก็ยังพบว่ามีการเข้ามานำไม้ที่ตัด ไว้ออกไป ทำให้ป่าในอำเภอเสริมงามที่เคยอุคม สมบูรณ์กลับกลายเป็นที่แห้งแล้งส่งผลให้เกิดปัญหา ต่างๆ มากขึ้น นอกจากนี้ ในช่วงการสัมปทาน ทำไม้นั้น ก็เกิดกระแสการตั้งแคมป์ล่าสัตว์ป่าไป พร้อมๆ กัน ทั้งพ่อค้าฝรั่ง และพ่อค้าคนไทย ต่าง ก็เข้ามาล่าสัตว์เพื่อเป็นกีฬาและความสนุกสนาน สร้างกระแสค่านิยม ความคิด และความเชื่อใหม่ๆ ในชุมชน จนทำให้ชาวบ้านบางส่วนก็ล่าสัตว์เพื่อนำ ไปขายให้คนในเมืองค้วย ส่งผลกระทบต่อทรัพยากร ธรรมชาติเป็นอย่างมาก

W.A.ಅ೭೮೮-ಅ೭८८

ยุคฝ่าฟันวิกฤติ สู่การสร้างเครือข่ายป่าชุมชน

การทำสัมปทานป่าไม้ทำให้ความอุคมสมบูรณ์ ของปาลคลง ส่งผลให้ชุมชนเสริมขวาเกิคภาวะ ภัยแล้งติคต่อกันหลายปี และถือมีความแห้งแล้ง รุนแรงที่สุค จนชุมชนเกิควิกฤติการณ์การแย่งชิงน้ำ และมีปัญหาสืบเนื่องมาจากมีกลุ่มขบวนการทำไม้ เข้ามาแปรรูปไม้ที่เหลือจากสัมปทาน โคยนำปัญหา ยาเสพติคเข้ามา ทำให้ส่งผลคุกคามไปยังคนใน ชุมชนทำให้ทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน ติคยาเสพติค อย่างแพร่หลาย

ท่อมาก็เกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจซ้ำเติม จนชาวบ้านในชุมชนบางส่วนต้องไปรับจ้างนายทุน ทำไม้ บางส่วนเข้าไปจับจองที่คินเสื่อมโทรมในป่า

เพื่อแผ้วถางปลูกพืชเชิงเคี่ยว จึงเป็นอีกช่วงเวลา หนึ่งที่ป่าไม้ถูกทำลายซ้ำอย่างหนัก และค้วยการ ขุคคุ้ยหน้าคิ้นนี่เองที่ทำให้สารเคมีและตะกอน ขึ้เถ้าจากการทำเหมืองแร่ในอดีตไหลลงสู่แม่น้ำ เกิคการตื้นเขินของแหล่งน้ำเป็นช่วงๆ จากวิกฤติ คังกล่าวทำให้ผู้ใหญ่บ้านโป่งน้ำร้อน บ้านแม่ห้อม และบ้านนาจะลา แกนนำ ๓ หมู่บ้าน จาก ๓ ตำบล ในอำเภอเสริมงาม เข้ามาหาทางออกเพื่อแก้ไข ปัญหาทรายทะลักเข้ามาในพื้นที่ โคยมองว่าเป็น ปัญหาใหญ่ที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันของชุมชน จึงประสานของบประมาณจากกองทุนเพื่อการ ลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund :SIF) และหน่วยจัคการต้นน้ำ เพื่อจัคเวทีแลกเปลี่ยน และทำแผนขยายแนวร่วมการรักษาป่า เป็นที่มา ของการจัดตั้ง "เครือข่ายป่าชุมชนและสิ่งแวคล้อม อำเภอเสริมงาม"

W.A. ಅ೭೭೨ - ಅ೭೭೨

ยุคสร้างความยั่งยืนของ การจัดการป่า

แผนการจัคการป่าของเครือข่ายป่าชุมชนและ สิ่งแวคล้อมอำเภอเสริมงาม ครอบคลุมถึงการคูแล การใช้ประโยชน์จากป่า มีการจัคทำฝายผสมผสาน ค้วยการใช้วัสคุท้องถิ่น ส่งผลให้ผืนป่าคืนสู่ความ อุคมสมบูรณ์ ผู้คนสามารถกลับมาทำมาหากินไค้ คังเคิมอีกครั้ง จนกระทั่งเครือข่ายป่าชุมชนและ สิ่งแวคล้อมอำเภอเสริมงาม ได้รับการคัดเลือกจาก บริษัท ปฅท. จำกัค (มหาชน) โคยไค้รับรางวัลลูกโลก สีเขียวครั้งที่ ๖ ประเภทเครือข่ายชุมชน ในปี พ.ศ.๒๕๔๓ และสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย ป่าชุมชนมาโคยฅลอค ไม่เพียงแค่สามารถพื้นฟู ทรัพยากรให้กลับมาอุคมสมบูรณ์ แค่หมายรวมถึง การประสานภาคเครือข่ายโคยมีจุคมุ่งหมายเพื่อก่อ ให้เกิคการจัคการป่าอย่างยั่งยืน

■ ทุนตำบล

ค้วยลักษณะภูมิประเทศของตำบลเสริมขวาที่มีความพิเศษ ส่งผลให้เกิคการค้นพบแร่ธาตุในคิน แม้จะคูเหมือนเป็นเรื่องคี แต่ค้วยการจัดการที่ไม่เหมาะสม ทำให้การทำเหมืองแร่มีผลกระทบ ไปถึงความอุคมสมบูรณ์ของทรัพยากรอื่นๆ ที่มีอยู่ในตำบล ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้หรือแหล่งน้ำ แท้จริงแล้ว ทรัพย์ในคินสินในน้ำ ไม่ได้อยู่ที่ว่ามีมากหรือมีน้อย แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือ การพอประมาณ รู้จักใช้ และรู้จักรักษาอย่างถูกวิธี ก็จะส่งผลทรัพยากรต่างๆ ไม่มีวันหมด สำหรับตำบลเสริมขวานั้น ประกอบไปด้วยต้นทุนทางค้านทรัพยากร ดังนี้

ทุนทางทรัพยากรน้ำ

แม่น้ำสายหลักที่ไหลผ่านคำบลเสริมขวามี ๓ สาย ได้แก่ แม่ผึ้ง แม่เลียง และแม่ห้อม ไหลลง จากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ และมีลำห้วยสำคัญอีก ๔๒ แห่ง กระจัดกระจายอยู่ทั่วทั้งตำบล สภาพ แหล่งน้ำธรรมชาติโดยทั่วไปจะมีน้ำใช้เพียงพอเฉพาะในช่วงฤดูฝนเท่านั้น ค้วยเหตุนี้ทำให้หน่วยงาน ท้องถิ่นมีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ค้วยการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่เลียงขึ้นเพื่อให้มีน้ำใช้

สำหรับทำการเกษตรอย่างเพียงพอ ประกอบกับชาวบ้าน เกิดความตระหนักในเรื่องของการคูแลป่า และได้รับการ ส่งเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบลเสริมขวา ในการ จัดสรรงบประมาณเพื่อคูแลการจัดการแหล่งน้ำ เช่น การจัดทำ ประปาภูเขา การจัดทำฝายแม้ว และการปลูกหญ้าแฝก ทำให้ชาวบ้านใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำธรรมชาติได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดการคังกล่าวชาวบ้านยังขาดในเรื่องของ งบประมาณ การจัดการ และความรู้ที่ควรได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเข้ามาร่วมจัดการกับชุมชนในการคูแล และรักษาแหล่งน้ำให้คงอยู่

ทุนทางทรัพยากรป่าไม้

ในปัจจุบันตำบลเสริมขวามีการจัดการเรื่องทรัพยากร ป่าไม้ร่วมกับชุมชน โดยจัดแบ่งพื้นที่ป่าตามวัตถุประสงค์ ของการใช้ประโยชน์ เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างมั่นคง ประกอบด้วยพื้นที่ราบ จัดทำเป็นที่ทำกิน ๗,๔๘๘ ไร่ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ และพื้นที่ป่าชุมชนใช้สอย ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ การจัดสรรพื้นที่ป่าคังกล่าว สืบเนื่อง จากประสบการณ์ในอดีตที่ตำบลเสริมขวาเกิดวิกฤติป่าไม้ ถูกทำลายอย่างหนัก จนชุมชนได้รับผลกระทบและเดือดร้อน ทำให้ชาวตำบลเสริมขวา และตำบลอื่นๆ ในอำเภอเสริมงาม มีการจัดตั้งเครือข่ายป่าชุมชนและสิ่งแวดล้อมอำเภอเสริมงาม เพื่อคูแลป่าแหล่งต้นน้ำในชุมชนร่วมกัน ส่งผลให้ป่าเริ่มกลับสู่ ความอุคมสมบูรณ์เช่นในอดีตที่ผ่านมา

ทุนทางทรัพยากรแร่ธาตุ

ทำบลเสริมขวา เป็นพื้นที่แหล่งทรัพยากรแร่อาคุ อันอุคมสมบูรณ์ ทั้งคีบุก คินขาว วุลแฟรม และซีไรท์ จนในอดีตได้มีการทำสัมปทานเหมืองแร่คีบุก ทำให้เกิด การจ้างงานในชุมชนอย่างมาก แต่ต่อมาภายหลังการ ทำเหมืองแร่ได้ส่งผลกระทบต่อคนในตำบลเสริมขวา อย่างมาก ทั้งทางค้านสุขภาพและสิ่งแวคล้อม เนื่องจาก การทำเหมืองแร่ได้ปล่อยน้ำลงในลำห้วย ทำให้น้ำที่ ปะปนไปด้วยตะกอนไหลเข้าแหล่งทำกินจนทำให้ผลผลิต ทางการเกษตรต่างๆ เสียหาย น้ำที่ใช้คื่มกินเริ่มเสีย จนชุมชนมีการขอให้ยกเลิกสัมปทานในที่สุด ซึ่งจากการ สำรวจแหล่งทรัพยากรธรรมชาติของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า ในปัจจุบันตำบลเสริมขวายังคงมีแร่คีบุกอยู่มาก แต่กระนั้นชาวตำบลเสริมขวาเองก็ไม่ได้ใฝ่หารายได้จาก แหล่งทรัพยากรธรรมชาตินี้แต่อย่างใด

ทุนทางค้านศักยภาพและอัคลักษณ์ชุมชน

จากวิกฤติต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับชุมชน ส่งผลให้ชาว ตำบลเสริมขวา รวมกลุ่มและได้รับการหนุนเสริมจาก องค์กรต่างๆ มากมาย อาทิ

- กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund : SIF)
 - หน่วยจัดการต้นน้ำ
 - เครือข่ายป่าชุมชนภาคเหนือ
 - กลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือ (นกน.)
- โครงการสงเคราะห์เด็กยากจน ซี ซี เอฟ จังหวัด ลำปาง

นอกจากนี้ ชาวคำบลเสริมขวายังมีวิถีชีวิตที่ เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง การประกอบพิธีกรรมงาน บุญต่างๆ โคยมีวัคเป็นแหล่งรวมใจเชื่อมร้อยความ สัมพันธ์ ผ่านเทศกาลงานบุญ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าศาสนา มีบทบาทสำคัญอย่างมากในชุมชน คนกับวัคมีความ ผูกพันกันมายาวนานและยังคงมีวัฒนธรรมประเพณี สำคัญที่สืบสานกันมาแต่โบราณ ดังนี้

- มกราคม ประเพณีข้าวจี่ข้าวหลามขึ้น ๑๕ ค่ำ เคือน ๔ ชาวบ้านจะนำข้าวสารไปถวายพระที่วัค เพื่อเป็น การทำบุญตักบาตร ตัดไม้จุคไฟต่อหน้าพระประธาน เพื่อเป็นการนมัสการนำข้าวใหม่มารับประทานโคยเอา ข้าวใส่ลงในกระบอกไม้ไผ่แล้วนำไปย่างไฟ
- กุมภาพันธ์ สรงน้ำพระธาตุวัคปงหลวง การสรงน้ำ พระธาตุ เพื่อให้ราษฎรมีความสมัครสมานสามัคคีและ เป็นสิริมงคลในชีวิตครอบครัว
- เมษายน นอกจากประเพณีสงกรานค์แล้ว ยังมี ประเพณีเลี้ยงเจ้าอารักษ์คงหลวง (ทุกวันที่ ๒๐ เมษายน ของทุกปี) เพื่อให้ราษฎรมีความสมัครสมานสามัคคี และเป็นสิริมงคลในชีวิตครอบครัวและระลึกถึง ผู้มีพระคุณ
- พฤษภาคม ประเพณีปีใหม่ศาลา/สรงน้ำ พระเจ้าทันใจ (ทุกๆ แรม ๘ ค่ำ เคือน ๖) การสืบทอคต่อ พุทธประเพณีและการอุปถัมภ์พุทธศาสนาและสร้าง ความสมัครสมานสามัคคีและเป็นสิริมงคลในชีวิต ครอบครัว

- มิถุนายน ประเพณีการสืบชะตาแม่น้ำแม่เลียง การขอพรและ การสร้างความเป็นมงคลแก่เกษตรกรก่อนที่จะทำนา
- กรกฎาคม นอกจากประเพณีเข้าพรรษาแล้ว ยังมีประเพณี แห่เทียนพรรษาและประเพณีการเป็กตุ๊ (การบวชพระ) การสืบทอค ต่อพุทธประเพณีและการอุปถัมภ์พุทธศาสนา
- กันยายน ประเพณีถวายสลากภัตร (ตานก๋วยสลาก) จะเริ่มใน ช่วงเคือนกันยายน ถึงเคือนตุลาคม ชาวบ้านจะนำพืชผล สิ่งของมาถวาย เป็นก๋วยสลาก มีการนิมนต์พระสงฆ์จากวัดใกล้เคียงมารับไทยทานสลาก โคยจะเป็นการอุทิศแก่ผู้ตายและทำบุญเพื่อเป็นกุศลในภายหน้า หรือ ถวายเป็นมหากุศลให้วัด เพื่อให้บุญกุศลมากขึ้น

กลใกการขับเคลื่อน

คณะกรรมการโครงการฯ

ทำบลเสริมขวาได้มีการร่างแผนการเตรียมความพร้อมทำบลวิถีพอเพียงโคยใช้งบประมาณใน การดำเนินการทั้งสิ้น ๑๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับคณะกรรมการโครงการฯ นำการ ขับเคลื่อนแผนทำบลไปสู่เป้าหมายที่ทำบลวางไว้ โคยมีการจัคอบรมคณะกรรมการโครงการฯ และ ทำความเข้าใจวิธีคิดเรื่องการทำงานแนวทางวิถีพอเพียงขึ้นที่ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เพื่อปรับแนวคิด เปลี่ยนวิธีคิด และสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นก็มีแนวทาง ที่ชัดเจนขึ้นที่จะนำพาตำบลไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ให้เห็นเป็นรูปธรรมตามหลักการของโครงการฯ

คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลเสริมขวา

ประธานคณะกรรมการโครงการฯ นายศักดิ์เสริม จันทร์ตา

คณะกรรมการฝ่าย บริหารแผนงาน/กิจกรรม

นายปุ๊ค ผัคหล้า
นายสามารถ อุคมทรัพย์
นายโอกาส สุภาจันทร์
นายสิทธิกร ฟูคำ
นายสมชาย น้อยเมือง
นายอำนวย ใจลังก๋า
นายอนันท์ อินเปี้ย
นายธรรม ใจคำวัง
นายรณชัย คาน๊ะ

นายถวิล แสนสุวรรณ นายฤทธิ์ อุคสร้อย นายสรชัย ใจคำวัง นายวิโรจน์ สุภาสอน นางบัวผัค ใจคำวัง นายจันทร์วัน วันสาร นายชาญชัย มูลอ้าย นายคี สุคสุภา

คณะกรรมการฝ่าย การเงินและบัญชี

นางธณิชชา ถาน้อย นางบัวยอน ใจคำปู นางรุ่งทิพย์ ปิงแก้ว นางมะลิวัลย์ ปาละมี นายจรัล ปอคำ

คณะกรรมการฝ่าย คิคคามและประเมิน

นายอำนาจ ชะฅา
นายสมเกียรฅิ จิโนปง
นายคนัย ภูสค
นายเลื่อน จันทร์กาวี
นายบุญมี จันทร์ฅา
นายใจ มูลอ้าย
นายสมศักคิ์ ฟูคุ้ย
นายแน่งน้อย จันทรวัง
นายสวาท ใจคำวัง
นายสาคร บุญสม
นางนงนุช ฅ๊ะมูล

นายชาตรี จันทร์กาวี
นายยาแซ นิเงิน
นายศักดา ใจคำฟู
นายเจริญ อินต๊ะวัง
นายสาธิต แพร่หลวง
นายจู นวลสม
นายชลัน เมต๊ะ
นายฟองแก้ว ลาคจันต๊ะ
นายสมบูรณ์ มูลอ้าย
นายบุญลือ มาธุระ

คณะกรรมการฝ่าย จัคซื้อจัคจ้าง

นายเสาร์แก้ว ผั้นอุค นายมนัส บุญแปง นายนพคล เพื่อนปัญญา นายประวิทย์ เพื่อนขวา นายอภิสิทธิ์ เรือนใจ

รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่ การฝื้นฝูและอนุรักษ์ป่าชุมชนและแหล่งน้ำ

จากการทำสัมปทานป่าไม้ ทำให้ความอดมสมบรณ์ ของป่าไม้ลดลงส่งพลให้ ชมชนเสริมขวาเ<u>กิดภาว</u>ะ กัยแล้งติดต่อกันหลายปี

เกิดการรวมตัวของแกนนำ เพื่อทำแพนขยายแนวร่วมการรักษาป่า อำเภอเสริมงาม"

มีการจัดตั้ง "เครือข่ายป่าชมชนและสิ่งแวดล้อม

- ให้ความรัเรื่องการฟื้นฟ และอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยปราชญ์ชมชน

การหนนเสริมของโครงการฯ

- พัฒนาและการจัดการแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร การศึกษา และพัฒนาแหล่งน้ำประปาฏเขา
- ติดตามและประเมินพล การหารายได้จากป่า
- ศึกษาระบบนิเวศป่าในกลุ่มเด็ก และเยาวเน
- สำรวจแหล่งน้ำประปากเขา

- ชมชนและเยาวชนท้องถิ่นมีความรู้ ทักษะในการจัดการดูแล อนุรักษ์ และฟื้นฟระบบนิเวศป่า
- ได้รับรู้ถึงคุณค่าของป่า จากการรวบรวมฐานข้อมล รายได้จากการเก็บหาของป่า
- ชมชนเกิดจิตสำนึกและตะหนัก ต่อการดูแลรักษาทรัพยากร
- ประชาชนมีคุณภาพชีวิต และสุขภาพที่ดี

ด้วยความอุคมสมบูรณ์ของผืนป่าและภูเขาเค็มไปค้วย แร่คีบุก ทำให้พ่อค้าและนักลงทุนเข้ามาขอสัมปทานทำไม้และ ระเบิคภูเขาทำเหมือง จากการสัมปทานทำไม้ในตำบลเสริมขวา ส่งผลให้ความอุคมสมบูรณ์ของป่าไม้ลคหายไป ทำให้ชุมชนเสริม ขวาเกิคภาวะภัยแล้งฅิคต่อกันหลายปีทำให้ชุมชนตำบลเสริมขวา รวมกลุ่มกันเพื่ออนุรักษ์ป่า ในส่วนโครงการฯ ได้เข้ามาช่วยเสริม ทางค้านกิจกรรมต่างๆ ที่ให้ความรู้เรื่องการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่า ชุมชนผ่านปราชญ์ชุมชนภายในคำบลเองนอกจากนี้ ยังมีกิจกรรม การพัฒนาและการจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การศึกษา และพัฒนาแหล่งน้ำประปาภูเขา กิจกรรมการพัฒนาและการ จัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร กิจกรรมการศึกษาติดตามและ ประเมินผลการหารายได้จากป่า และกิจกรรมการศึกษาระบบ นิเวศป่าในกลุ่มเค็กและเยาวชน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและเยาวชน เข้าใจในระบบนิเวศของป่าและสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของ ป่า ฅลอคจนการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักการรวบรวมข้อมูลความรู้ ค้านทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อนำมาสู่การวางแผน จัดการทรัพยากรกรรมชาติได้อย่างเหมาะสม

ผลการคำเนินงานแผนงานนี้ ทำให้คนในชุมชนและเยาวชนท้องถิ่นมีความรู้ ทักษะ ในการจัคการ คูแล อนุรักษ์ และฟื้นฟูระบบนิเวศป่าในเขตชุมชนของตนเอง รวมถึงการ รับรู้ถึงคุณค่าของป่าจากการรวบรวมฐานข้อมูลรายได้จากการเก็บหาของป่า ทำให้ชุมชน เกิคจิตสำนึกและความตระหนักต่อการคูแลรักษาธรรมชาติท้องถิ่น และจากการคำเนิน กิจกรรมร่วมกันนี้ก่อให้เกิคกลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าของแต่ละหมู่บ้านขึ้นเพื่อช่วยหนุนเสริม การคำเนินงานอนุรักษ์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติต่อไป นอกจากนี้ ชุมชนเสริมขวา ยังมี การพัฒนาและจัคการแหล่งน้ำในชุมชนเพื่อให้เพียงพอต่อปริมาณการใช้ในภาคการเกษตร ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่คีขึ้น

พัฒนาอาชีพ พึ่งพาตนเอง

ู้ ป่าไม้ถูกทำลาย เกิดความแห้งแล้ง

แหล่งอาหารลดน้อยลง ส่งพลกระทบต่อวิถีชีวิต

เข้าร่วมโครงการรักษ์ป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง หนุนเสริมแพนงานฟื้นฟูการพึ่งตนเอง และการพัฒนาด้านอาชีพ

- จัดศูนย์กลางแหล่งข้อมูลชุมชน
- จัดเวทีศึกษาและแลกเปลี่ยนอาชีพในชุมชน
- จัดอบรมความรู้ทักษะต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพ เช่นการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำน้ำยาอเนกประสงค์ และการทำเตาเพาถ่าน ነ๑๐๐ ลิตร

พลที่ได้รับ

- ชุมชนมีแพนงานในการจัดการทรัพยากรชุมชนอย่างยั่งยืน
- ชุมชนมีการจัดตั้งธนาคารกากน้ำตาล
- สามารถเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายในชุมชน
- ชาวชุมชนมีอาชีพเสริม
- ชุมชนมีความสุข

ชาวชุมชนตำบลเสริมขวา มีอาชีพ ทำการเกษฅรเป็นหลัก เช่น ปลูกข้าว ข้าวโพค อ้อยและถั่วลิสง เป็นต้น แต่เคิม การทำการเกษตรของคนในชุมชนก่อนนั้น ต้องพึ่งพาปุ๋ยเคมีเป็นส่วนใหญ่ เนื่องค้วย ์ ต้องการผลผลิตที่เพิ่มขึ้นและมีรายไค้ เพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของ คนภายในครอบครัว คนในชุมชนจึง หลงทางอยู่กับการใช้สารเคมีในภาค การเกษครที่สูงขึ้นเรื่อยๆ โคยเฉพาะ ปุ๋ยเคมี แต่หารู้ไม่ว่าสิ่งที่ทำไปนั้น จะส่งผลกระทบกลับมาหาคนเอง เช่น การใช้ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น การทำลาย หน้าคินเพราะใช้เคมีมากเกินไป การทำลาย สุขภาพจากสารเคมีที่ตกค้างอยู่ใน น่ลผลิคที่บริโภคเข้าไป นอกจากนี้ ยังเกิดปัญหาหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ชาวตำบล เสริมขวาจึงคระหนักและเห็นความสำคัญ ของการแก้ไขปัญหาค้านอาชีพของชุมชน

การขับเคลื่อนจากโครงการฯ เสมือน เป็นเพื่อนร่วมทางกับชาวตำบลเสริมขวา มีการจัคเวทีศึกษาและแลกเปลี่ยนอาชีพใน ชุมชน โคยการเชิญองค์กร หน่วยงาน และ

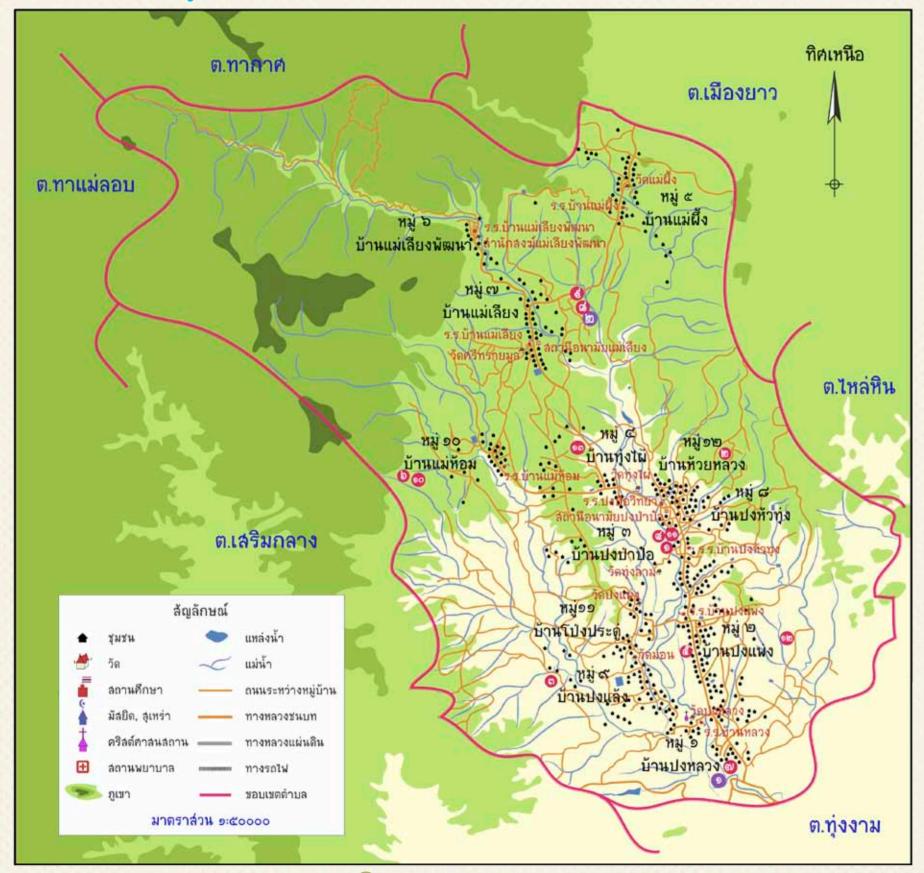

ประชาชน มาพูคคุยถึงปัญหาและหาทางออกร่วมกัน อีกทั้งยัง ได้รับความรู้ และอบรมทักษะต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ และลดค่าใช้จ่ายในชุมชน ทั้งในส่วนการ ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำน้ำยาอเนกประสงค์ และการทำเตา เผาถ่าน ๒๐๐ ลิตร ซึ่งในระหว่างการคำเนินงานทำให้ชุมชน เกิดแนวคิดในการจัดตั้งธนาคารกากน้ำตาล เพื่อแก้ไขปัญหา การขาควัตถุคิบท้องถิ่นอีกด้วย

นอกจากนี้ ผลการคำเนินงานของชุมชน ยังสามารถที่จะ ขยายผลไปสู่บุคคลและครัวเรือนอื่นได้อย่างรวดเร็ว ผ่านการ ปฏิบัติที่สามารถเห็นผลได้จริง ทำให้เรื่องของการรวมกลุ่ม ทางค้านอาชีพสามารถลครายจ่ายและเพิ่มรายได้ ลดปัญหา หนี้สิน และสร้างความสุขให้กับทุกครัวเรือน

■ แผนที่ความรู้

รายชื่อแหล่งเรียนรู้ตำบลเสริมขวา

ครัวเรือนอาลาพอเพียง

- 📵 นายทองอยู่ นันดี หมู่ ๑
- 🔟 นายปุ๊ด ผัดหล้า หมู่อง

จุดเรียนรู้

- กลุ่มจักลาน หมู่ต
- 📵 กลุ่มทอผ้า หมู่ ๑๒
- 📵 กลุ่มทำขนมจีน หมู่๙
- สาร์มปุ๋ยหมักชีวภาพ หมู่๓
- 🔞 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวกล้อง หมู่ 🕫
- โครือข่ายป่าชุมชนตำบลเสริมขวา
- จุดเรียนรู้ปุ๋ยหมักแห้งชีวภาพ หมู่ ๑
- จุดเรียนรู้เรื่องการเพาะกล้าไม้ หมู่ข
- 💰 วุดเรียนรู้เรื่องปุ๋ยหมัก และสารสกัดชีวภาพ หมู่ข
- 🥯 ระบบการจัดการน้ำประปาภูเขา
- ศูนย์พัฒนาเกษตรพอเพียงตำบลเสริมขวา/ศูนย์สาธิตเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ข
- 🖻 ศูนย์ข้อมูลชุมชน / ประสานงานชุมชนตำบลเสริมขวา หมู่๓
- 🚳 ล่วนล่มุนไพรตำบล/จุดเรียนรู้เรื่องล่วนล่มุนไพร หมู่๔

หน่วย : กิโลกรัม CO2

ปริมาณการปล่อยคาร์บอนใดออกใชด์ที่ลดลง จากการทำกิจกรรมตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ทำบลเสริมขวาลคการปล่อยคาร์บอนไคออกไซค์ลงได้ ๒๖๕,๕๑๐ กิโลกรัม จากกิจกรรมการทำปุ๋ย อินทรีย์ ปลูกต้นไม้ กิจกรรมรณรงค์การประหยัคพลังงาน คัดแยกขยะ กังหันลมสูบน้ำ และการแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากเศษวัสคุธรรมชาติ

กิจกรรม	ปริมาณ CO ₂ ที่ลดการปล่อยลง
ปลูกต้นไม้	81,200
คัดแยกชยะ	2,836
แปรรูปผลิตภัณฑ์จากเศษวัสกุธรรมชาติ	399
การทำปุ๋ยอินทรีย์	171,010
กังหันลมสูบน้ำ	1,365
ทิจกรรมรณรงค์การประหยัดพลังงาน	9,100
ucs	265,910

ภาค (ปีปี) การายชื่อคนต้นแบบ

ข. นายศักดิ์เสริม จันทร์ตา : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ
 ข. นายทองอยู่ นันตี : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ

๓. นายปุ๊ค ผัคหล้า : การเพาะกล้าไม้ ความรู้เรื่องสมุนไพร ปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ

๔. นายธณิชชา ถาน้อย : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ วิทยากรชุมชน

๕. นางวิวัน เหล่าธรรมโชติ : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำน้ำยาอเนกประสงค์และน้ำพริกลาบ

๖. นางนิตยา นาสี : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำฮอร์โมนไข่

๗. นางฟองแก้ว ลาคจันต๊ะ : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ

๘. นางอนงค์ เมืองปัญโญ : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ การเพาะเห็คฟาง
 ๘. นายเจริญ เรือนวิไล : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ ผู้นำทางความคิค

๑๐. นายไสว เครือเกี้ยว : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ
 ๑๑. นายสมบูรณ์ มูลอ้าย : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ

๑๒. นายศักดิ์ชัย ใจคำฟู : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ การปลูกไผ่หวาน

๑๓. นายวิโรจน์ เชียงพันธ์ : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ

๑๔. นายธเนศ แพร่หลวง : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ การเลี้ยงหมูหลุม

๑๕. นายบุญลือ มาธุระ
 การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ
 ๑๖. นายแผง ใจคำฟู
 ถารปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ
 ๑๘. นายปัญญา วังฅา
 ถารปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ
 ๑๘. นายสมคำ รินอุค
 ถารปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ
 ๑๘. นายสะระ น้อยเมือง
 ถารปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ
 ๒๐. นายบุญช่วย แชใจ
 ถารปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ

๒๑. นางจันทร์ฟอง อุปการะ : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ
 ๒๒. นายสม เขื่อนขวา : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ การเลี้ยงปลา

๒๓. นางจันทร์สม มูลอ้าย : การปลูกผักสวนครัว ทำบัญชีครัวเรือน ปุ๋ยหมักชีวภาพ ขับร้องค่าว ซอพื้นเมือง

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

 นายทองอยู่ นันฅึ่ ๒. นายสิงห์ทอง ถาน้อย ๓. นางพรรณี จันต๊ะราช ๔. นายถวิล แสนสุวรรณ ๕. นายกิติทัศ ถาน้อย ๖. นางวิวัน เหล่ากรรมโชติ ฮ. นายมนฅรี ศรีคำลือ ๘. นางนิฅยา นาสี นายกณิสสา ถาน้อย ๑๐. นางแน่งน้อย จันทะวัง ๑๑. นายธีรศักดิ์ สุภาสอน ๑๒. นายพาบ ยอคสาแล ๑๓. นางปวงคำ อุคสร้อย ๑๔. นางเหลี่ยม เขื่อนปัญญา ๑๕. นางฝาย ซ้อมจันทรา ๑๖. นางอนงค์ เมืองปัญโญ ๑๗. นางฟองแก้ว ลาคจันต๊ะ ๑๘. นางเกษร ยอคสาแล ๑๕. นางสีแก้ว วันเปี้ย ๒๐. นางสุคำ แพงกระโทก ๒๑. นายสวาท ใจคำวัง ๒๒. นายจรัล ปงคำ ๒๓. นายไสว เครือเกี้ยว ๒๔. นางอุบล สุภาจันทร์ ๒๕. นายวิโรจน์ สุภาสอน ๒๖. นางมานิตย์ วงศ์ธิดา

๒๗. นางจันทร์สม ใจคำวัง

๒๘. นายชัยวัฒน์ นวลสม

๒๔. นางเรไร ใจคำวัง ๓๐. นายทอน ปุคค้าว ตอ. นางบัวผัค มูลอ้าย ๓๒. นางยวง รินยะ ๓๓. นางนิภา ปงคำ ๓๔. นายโอกาส สุภาจันทร์ ๓๕. นายอำนาจ ชะตา ตอ. นายสมบูรณ์ มูลอ้าย ๓๗. นางใบ เขื่อนขวา ๓๘. นางพิศมัย จันทร์ปัญญา ๓๕. นายสมบูรณ์ จันทร์คำ นายประยงค์ อุ่นอิน ฉอ. นายอ้าย อุ่นปิง ๔๒. นางไร ใจคำฟู ๔๓. นายศักดิ์ชัย ใจคำฟู ๔๔. นายขจรเกียรฅิ แซใจ ๔๕. นายสามารถ อุคมทรัพย์ ๑๖. นางสาคร บุญสม ๔๓. นายวิโรจน์ เชียงพันธ์ ๔๘. นายมานะ รินพล ๔๘. นายสม รักษ์ถิ่น <o. นายวายุ แพร่หลวง</p> ๕๑. นางควงเพ็ญ ถาน้อย ๕๒. นางทองใบ แชใจ ๕๓. นางวนิคา ประกอบ ๕๔. นายรณชัย ค่ำนะ ๕๕. นายสิทธิกร ฟูคำ

๕๗. นายทิวา จันทร์ตา ๕๘. นางจรรยา วรรณชรา ๕๘. นายเงิน วันจันทร์ **๖**๐. นายเทพ จิน๊ะ ๖๑. นายแก้ว นิเงิน ๖๒. นายคำสุข หล้า ๖๓. นางวิศัลยา ใจ ๖๔. นายแสงจันทร์ ใจ ๖๕. นายสวัสคิ์ นิเงิน ๖๖. นายบุญลื้อ มาธุระ ๖๗. นายปุ๊ค ผัคหล้า ๖๘. นางจันทร์สม จันทร์ฅา ๖๘. นายธนาวัน ใจคำฟ do. นางเจนจิรา จันทร์ตา ส๑. นายบุญฅัน ฅ๊ะมูล ๗๒. นายสิทธิชัย ใจแก้วแคง ตต. นางบัวคำ คงจุน ๗๔. นางอรทัย จันทร์ตา ๙๕. นางกองชุม ฅ๊ะมูล ฮอ. นางศรีวรรณ โปสาม ๓๓. นางสุพันธ์ แพร่หลวง ๗๘. นายศักดิ์เสริม จันทร์ตา สธ. นายจักรินทร์ แสงแก้ว ๘๐. นายแผง ใจคำฟู ๘๑. นายสมชาย น้อยเมือง ๘๒. นายสพัฅร ลำปน ๘๓. นายอำนวย ใจลังก๋า ๘๔. นายบรรเลง เรือนชมภู

๕๖. นายธเนศ แพร่หลวง

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

๘๕. นายสมพงษ์ กาวิโล ๘๖. นายอนันต์ อินเปี้ย ๘๓. นางพวง อุคสร้อย ๘๘. นางควงฤทัย ฟูคู้ย ๔๘ บางแสงทิพย์ เสบอาสา ๕๐. นางพิมพ์พรรณ นวลสม ๕๑. นางแสงเมือง ฅาหลวง ๕๒. นางนฤมล อุ่นเป็ง สะทาง เสนคำ ๘๔. นายสมบูรณ์ วังฅา ๘๕. นางสุนีย์ แสนเมืองใจ ๕๖. นายปัญญา วังฅา ๘๓. นายสมคำ รินอุค ๕๘. นายสม ใจคำฟู ๔๘. นางสา ลือนันต๊ะ ๑๐๐. นายเพลิน เทพก๋อง ๑๐๑. นางจันทร์เป็ง รินอุค ๑๐๒. นางจันทนี มลอา ๑๐๓. นางคา สุภาสอน ๑๐๔. นางน้องเนียม ปูปอ ๑๐๕. นางบุญพร้อม จันทร์ต๊ะตื้อ

๑๐๖. นางเสาวลักษณ์ มลอา ๑๐๗. นางกมลรัตน์ ฝั้นอุค ๑๐๘. นางบัว สิงห์อ้าย ๑๐๘. นางนุชจรินทร์ สิงห์อ้าย ๑๑๐ บางบับทบับ เหลืองค่อน ๑๑๑. นางรินธิคา สุภาสอน ๑๑๒. นางมาลี คารารัตน์ ๑๑๓ นายสะระ น้อยเมือง ๑๑๔. นายเสาร์แก้ว ใจคำวัง ๑๑๕. นายจันทร์คี ใจคำฟู ๑๑๖. นางผ่องพรรณ เทพก๋อง ๑๑๗ นางศิลา วงศ์ทาใจ ๑๑๘. นางบัวไหล่ ใจคำฟู ๑๑๘. นายชลัน เมต๊ะ ๑๒๐. นายชาญชัย มูลอ้าย ๑๒๑. นางแก้วภา สอนพรม ๑๒๒. นางสาวเทียมใจ ทาสุข ๑๒๓. นายบุญช่วย แชใจ

๑๒๔. นายสมเกรียรติ จิโนปง

๑๒๕. นายบุญทำ ฟูคุ้ย ๑๒๖. นางสินใจ เรือนใจ ๑๒๓. นางจันทร์ฟอง อินศ์๊ะฟู ๑๒๘. นายสม เขื่อนขวา ๑๒๕ บายอาบบท์ บลอาร์ ๑๓๐. นายอินาใน นวลสม ๑๓๑. นางบัวผัด ใจคำวัง ๑๓๒. นายผกามาศ ฟูคุ้ย ๑๓๓. นายพรชัย เทพทอง ๑๓๔. นางอัมพิกา คำปั้น ๑๓๕. นางจันทร์ฟอง อุปการะ ๑๓๖. นางอันธิกา คี่ติ้น ๑๓๗. นางเสาร์แก้ว น้อยเมือง ๑๓๘ นางพรศิตา วันเปื้ย ๑๓๘. นางบังออน ฟูตุ้ย ๑๑๐. นายมานิตย์ นวลสม ๑๔๑. นายพศวีร์ ฟูตุ้ย

๑๔๒. นางพันชราภรณ์ วันเปี้ย ๑๔๓. นางนงนุช แปงเมือง ๑๔๔. นางบัวยอน ใจคำฟู ๑๔๕. นางบุญเทียม ก๋าคำ ๑๕๖. นางเยาวภา เพื่อนปัญญา ๑๔๘. นายณคร บัววงศ์ ๑๔๘. นายคนัย ภูสค ๑๕๘. นางจันทร์สม มูลอ้าย ๑๕๐. นายวันชัย เสาร์เทพ ๑๕๑. นางแวว ปวงคำ ๑๕๒. นายสุเทพ ปวงคำ ๑๕๔. นางอำพร ผั้นกาศ

๑๕๕ บางสิริรัตน์ ตันต๊ะภา

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล	นายวุฒิไกร ใจคำฟู
เจ้าหน้าที่ประจำภาค	นางสาวศิราณี อินธิมา
ที่ปรึกษาภาค	นายมงคล พนมมิตร

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ๕๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทร. ๖๖(๐)-๒๕๓๗-๒๐๐๐ www.pttplc.com